נפלה אינו חוזר ובונה אותה. השתא ס"ד דכיון שכנה בזמן שבהמ"ק קיים ונפלה מחר ובונה וכשלקח חלר המסוידת הרי זו בחזקתה דכל זמן שהיא קיימת יש לנו לתלות שבהיתר עשה בזמן שבהמ"ק קיים אבל כשנפלה תלינן שבאיסור נעשית לאחר חורבן ומע"ה פריך מרב הונא אמאי מחזר ובונה אותה כיון דנפלה אית לן למיתלי שבאיסור הוציא ומשני איסורא שאני דאפי' ודאי נבנה בהיתר כי נפלה אסור לבנותה ולסיים: **מים לא נשתה** [וכו'] שתקו. וא"ת אמאי לא אהדרו לאפסר במי מורות דפסולין לניסוך כדמשמע בסוכה (דף מח.) ואומר ר"י דבר דהוי ממין שעושין בו ניסוך חשיב כמו דבר עצמו דאי לאו הכי תקשה דיש מין מבושל דפסול לנסכים ואין להקשות דאפשר במי תותים ויין תפוחים שלא היו יכולין לסכול (כ) שלא לשתות בלא מים: **דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לישא נשים.** תימה הכתיב פרו ורבו ושמא על אותן שכבר קיימו פריה ורביה קאמר והיינו זרעו של אברהם כלה שלא יוליד אלא בן ובת: **מוטב** שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. נדכר שאין יודע אם יקבלו כשנמתה הכן אם לאו צריך למות כדמוכח כפ' במה [בהמה] (שבת דף נה. ופס ד"ה ואע"ג) דאמרה מדת הדין (ג) אם לפניך גלוי לפניהם מי גלוי וגנוסו אבל בדבר שאנו יודעים בכירור שלא יקבלו אמרינן מוטב שיהיו שוגגין וכו' (ג):

הדרן עלך חזקת בתים

זיל האידנא ותא למחר בליליא שדר קצייה לההוא דידיה למחר אתא לקמיה א"ל זיל קוץ א"ל הא מר נמי אית ליה א"ל זיל חזי אי קוץ דידי קוץ דידך אי לא קוץ דידי לא תקוץ את מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר ניחא להו לבני רה"ר דיתבי בטוליה כיון דחזא דקא מעכבי שדר קצייה ולימא ליה זיל קוץ דידך והדר אקוץ דידי משום דריש לקיש (ו) דאמר התקוששו וקושו קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים: אבל אם רצה כונם לתוך שלו ומוציא: איבעיא להו כנס ולא הוציא מהו שיחזור ויוציא ר' יוחנן אמר אכנס מוציא וריש לקיש אמר כנס אינו מוציא א"ל רבי יעקב לר' ירמיה בר תחליפא אסברה לך להוציא כ"ע לא פליגי דמוציא כי פליגי להחזיר כתלים למקומן ואיפכא איתמר ר' יוחנן אמר אינו מחזיר וריש לקיש אמר מחזיר ר' יוחנן אמר אינו מחזיר משום דרב יהודה דאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו וריש לקיש אמר מחזיר הני מילי היכא דליכא רווחא הכא הא איכא רווחא: לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות הרי היא בחזקתה: אמר רב הונא נפלה חוזר ובונה אותה מיתיבי אין מסיירין ואין מכיירין ואין מפייחין בזמן הזה לקח חצר מסוידת מכוירת מפויחת הרי זו בחזקתה נפלה אינו חוזר ובונה אותה איסורא שאני ת"ר לא יסוד אדם את ביתו בסיד ואם עירב בו חול או תבן מותר ר"י אומר עירב בו חול הרי זה טרכסיד ואסור תבן מותר ת"ר כשחרב הבית בשניה רבו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין נטפל להן ר' יהושע אמר להן בני מפני מה אי אתם אוכלין בשר ואין אתם שותין יין אמרו לו נאכל בשר שממנו מקריבין על גבי מזבח ועכשיו בטל נשתה יין שמנסכין על גבי המזבח ועכשיו בטל אמר להם א"כ לחם לא נאכל שכבר בטלו מנחות אפשר בפירות פירות לא נאכל שכבר בטלו בכורים אפשר בפירות אחרים מים לא נשתה שכבר בטל ניסוך המים שתקו אמר להן בני בואו ואומר לכם שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזרה ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה דכתיב במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו אלא כך אמרו חכמים סד אדם את ביתו בסיד ומשייר בו דבר מועט וכמה אמר רב יוסף אמה אמר רב חסדא כנגד הפתח עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר דבר מועט מאי היא אמר רב פפא בסא דהרסנא עושה אשה כל תכשיטיה ומשיירת דבר מועט מאי היא אמר רב בת צדעא שנאמר אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי וגו' מאי על ראש שמחתי אמר רב יצחק זה אפר מקלה שבראש חתנים א"ל רב פפא לאביי היכא מנח לה במקום תפילין שנאמר לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה שנאמר שמחו את ירושלים וגו' תניא אמר ר' ישמעאל בן אלישע מיום שחרב בית המקדש דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין אלא אין גוזרין גזרה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה ומיום שפשטה מלכות הרשעה שגזרה עלינו גזירות רעות וקשות ומבטלת ממנו תורה ומצות ואין מנחת אותנו ליכנס לשבוע הבן ואמרי לה לישוע הבן דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לישא אשה ולהוליד בנים ונמצא זרעו של אברהם אבינו כלה מאליו אלא הנה להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין:

הדרן עלך חזקת הבתים

ז': **ונמלא זרעו של אברהם אבינו כלה מאליו.** בענין טוב ולא ע"י עובדי כוכבים ומלות לא יבטלו עוד: **אלא הנה להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין.** נמה שלוקמין נשים שאינם סבורים שם איסור בדבר: **ואל יהיו מזידין.** דמשום דלא יוכלו לעמוד בה יבטלוה ונמצאו מזידין הלכך לא גזרינן:

הדרן עלך חזקת הבתים

עין משפט
נר מצוה

רצב א ב ג מרי פי"ג מהל' מקו מתנן הל' כו סמג עס טוש"ע מ"מ סי' מז
פעיף ב:
רצד ד מרי עס הל' סה טוש"ע עס פעיף ג:
רצה ה ו ז ח ט מרי פי"ב מהל' תפנית הל' יב סמג עשין תרים ג טוש"ע או"ח סי' תקס פעיף ח:
רצו י כ ל מ מרי עס הל' יג טוש"ע עס פעיף כ וכרב אלפס תפנית דף קפט:
רצז ג טוש"ע או"ח סי' תקנד פעיף סה:
רצח ס מרי פ"ב מהל' ממרים הלכה ה סמג עשין קיח:

מוסף רש"י

מיצר שהחזיקו בו רבים. לעשותו לגן דרך. אסור לקלקלו. ותש"ס שהוא של יחיד (לעיל כו:) שהשוחו ותקנוהו לשוקע והבעלים ידעו ושתקו, ולמאי לרבים מהל (לקמן ס:). לא יסור אדם את ביתו בסיד. לאחר מוכן, משום אבילות של יהושפט (שבת פ:). חול או תבן. שלא יהא לגן כל לרבו (שם). טרכסיד. סיד מזק ומתקשה יותר משלם לא עירב בו (שם). פאר תחת אפר. ש"מ מתקוט שפילין דכתיב בהו (יחזקאל כד) פארך מנוט עליך אמרינן אלו תפילין, ומתרגמינן נמי עוטפתך הוין עליך, והיינו מניחין תפילין בתקוט שמוחו של תיקוק רופף (תענית טו:). הנח להם לישראל. דגבר שהרגילו בו ולא יחזרו בהם, מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. לענוב כתיבה ולא יעמוד בכך (גיטין ל:).
הדרן עלך חזקת הבתים

רבינו גרשום

כיון דחזו דסעבבי. להאי אמר ש"מ דלא ניחא להו ומשום יקרא דידי שתקו: איבעיא להו כנס לתוך שלו ולא הוציא. זיזין באותה פעם באותה כניסה מהו שיחזור ויוציא לאחר זמן. מי אמרי כיון דלא הוציא בתחלה בהיא כניסה ויתרה לבני רה"ר אי לא: ר' יוחנן אמר. לרשותו מוציא בה זיזין כל זמן שירצה. דריש לקיש אמר כנס ולא הוציא לאלתר אינו מוציא שוב: להחזיר כתלים למקומן. כמו שהיה: אבל הר"ר מצר שהחזיקו בו (רבים). שכבר רשין באותה כניסה: ה"מ. דאסור לקלקלו היכא דליכא רווחא טפי ברה"ר: אין מכיירין. שאין עושין ציור מן הסיד עצמו כמו שעושין בנאין: אין מפייחין. שאין סלבין הבית לאחר שמצויר בזמן הזה מפני איבול בהמ"ק: אין חוזר ובונה אותה. באותו סיד וכיוב: איסורא שאני. שאסרו חכמים מפני איבול: אבל אם (כן) עירב בו חול. שלא יהא לבן כל כך: הרי זה טרכסיד. השכיחו מפני שאע"פ ששחור כמעט נעשה חזק ודבק ביותר: אפשר בפירות אחרים. שלא היו מביאין בכורים אלא משבעת המינין: שתקו. שא"א לחיות בלא מים: כמארה אתם נארים. כשאתם גוזרים מארה גזרה ואותי אתם קובעין בהם בהסכמתכם. אי איכא הגוי כולו שיכולין לעמוד בה אין. מקוימת הגזירה ואי לא לא: בת צדעא. (ו) שלא תזכין צדעא בשרק שלא תיתפור מסנה שיער: כנגד הפתח. כדי שתהא נראה: לשבוע הבן. שעושין לסוף שבעה: שיהיו שוגגין. שיבטלו אות: דין בשוגג ואל יהיו מזידין שאם נגזור גזירה יהיו מבטלין אותה במזיד שלא יהיו יכולין לעמוד בה שלא לישא אשה: הדרן עלך חזקת הבתים

(ו) תוס' ד"ה שלא תעביר לגעשה כשרק כדי שתיפול מתנה שפר.

מסורת הש"ס

(א) סנהדרין יח. יט. כ"מ קי:, (ב) כ"ק כח. לעיל יב. מו: לקמן ק., (ג) שבת פ: [תוספתא פוטה פט"ו], (ד) [תוספתא שם], (ה) ע"ז לו. מוריות ג: [כ"ק פט:], (ו) [תוספתא פ"כ], (ז) [תענית שם], (ח) [מרוח שנאמר ליתא בכל אלפסן], (ט) [שם בתוספתא תענית ב:], (י) [שבת קמח: כילה ב.], (כ) נע"י: כדי להסיר, (ל) [וע"פ תוס' ע"ז ד. ד"ה שהיה כיסה].

תורה אור השלם

1 התקוששו וקששו הגוי לא נכסף: צפניה ב א
2 במארה אתם נארים ואתי אתם קבעים הגוי כולו: מלאכי ג ט
3 אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני: תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי: תהלים קלו ה-ו
4 לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר שמן ששון תחת אבל מעטה תהלה תחת רוח כבדה וקרא להם אילי הצדק מטע יי להתפאר: ישעיהו סא ג
5 שמחו את ירושלם וגילו בה כל אהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה: ישעיהו סו י

הגהות הב"ח

(א) רש"ם ד"ה ורש לקים אתר כנס אינו מוציא, נ"ב [אחר ההתחלה ונאפר זה הלאמן] ומאן דקא מיכני ליה נמי לא קא מיכני ליה אלא בלאחיר כי והכי קא מיכני ליה הא דתנן אלא אם כלה כונס לתוך שלו ומוציא ומסכנם מחל לגני הר"ר יוסף אחיר יכול לחאחר כתלים למקומן אלא מוציא אדם לאחר אם כלאחר לא דלמא אינו מוציא כי כונס לתוך שלו ומוציא והסם היא כיון דכבר הוציא זיזין אינו מחזיר כתלים למקומן דכבר מחל לגני הר"ר אבל אם לא כנס כלבד מחזיר כתלים למקומן ומאי דקאמר מהו שיחזיר ויוציא ה"פ מי נימא דמוציא זיזין וא"כ שוב לא יחזיר הכתלים למקומן לא דלמא אינו מוציא לפי שמחאר כתלים למקומן ומסילא אם הוציא שוב אין יכול לחאחר ומה לא נעבוך לפרש דמאי דקאמר אליפסת אימתר משום דר' יוחנן מוקמינן כרב יהודה ומו שפירש רש"י: (ב) תוס' ד"ה מים וכו' אלא היו יכולין לשבול בלא שתייה מים הפ"ד: (ג) ר"ה מוטב וכו' דאמרה מדת הדין רבש"ע אם לפניך:

לעזי רש"י

טנפ"ל (שינפל"א). צדעה. צדעות.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com